

POSTANOWIENIE Z DNIA 25 KWIETNIA 2005 R.

V KZ 12/05

Skierowane do skazanego oświadczenie obrońcy wyznaczonego z urzędu przed wydaniem wyroku przez sąd odwoławczy, że nie stwierdził podstaw do wniesienia kasacji nakazuje uznać za kasację pismo skazanego złożonego w terminie określonym w art. 524 § 1 zd. 1 k.p.k., jeżeli wyraził on w nim wolę zaskarżenia prawomocnego wyroku i zarzucił rażące naruszenie prawa, które mogło mieć wpływ na jego treść.

Przewodniczący: sędzia SN H. Gradzik.

Sąd Najwyższy w sprawie Dawida I., skazanego z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 25 kwietnia 2005 r., zażalenia Dawida I. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 10 lutego 2005 r., w przedmiocie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie prawomocnego wyroku

p o s t a n o w i ł u c h y l i ć zaskarżone postanowienie.

U Z A S A D N I E N I E

Sąd Apelacyjny w W. wyrokiem z dnia 29 grudnia 2004 r. utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 25 sierpnia 2004 r. skazujący Dawida I. na łączną karę 4 lat pozbawienia wolności za popełnienie prze-

stępstw stypizowanych w ustawie z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W dniu 3 stycznia 2005 r., obrońca z urzędu, z zachowaniem terminu określonego w art. 524 § 1 zd. 2 k.p.k., złożył wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem na adres kancelarii adwokackiej. Nastąpiło to w dniu 24 stycznia 2005 r. W dwa dni później obrońca powiadomił skazanego na piśmie, że nie złoży kasacji, gdyż w jego przekonaniu nie zostałaby ona uwzględniona. Po zapoznaniu się ze stanowiskiem obrońcy skazany w piśmie wysłanym w dniu 4 lutego 2005 r., do Sądu Apelacyjnego zwrócił się o „przywrócenie terminu do złożenia wniosku o odwołanie się od orzeczenia wyroku” tegoż sądu, gdyż chce wnieść kasację. Nadmienił, że obrońca z urzędu, odmawiając złożenia kasacji, zawiódł jego oczekiwania i postąpił wbrew wcześniejszym uzgodnieniom.

Sąd Apelacyjny uznał pismo skazanego za wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem. Po postanowieniu z dnia 10 lutego 2005 r. oddalił tenże wniosek. W uzasadnieniu stwierdził, że Dawid I. mógł zwrócić się o doręczenie wyroku w terminie oznaczonym w art. 524 § 2 zd. 2 k.p.k., niezależnie od obrońcy, a żadna przeszkoda niezależna od niego, nie uniemożliwiła mu dochowania terminu. Marginalnie zauważył Sąd Apelacyjny, że uwzględnienie wniosku wiązałoby się z potrzebą ustanowienia dla skazanego kolejnego obrońcy z urzędu w celu sporządzenia kasacji, co nie znajdowałoby uzasadnienia, skoro dotychczasowy obrońca nie znalazł podstaw do jej wniesienia.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego Dawid I. domagał się jego zmiany przez orzeczenie o przywróceniu terminu. Wywodził, że stanowisko obrońcy z urzędu co do niecelowości zaskarżenia prawomocnego wyroku jest sprzeczne z jego wolą. Wyraził ją wcześniej w rozmowie z obrońcą, a ten zapewnił, że sporządzi kasację. Postawa obrońcy uniemożliwia mu zatem skorzystanie z uprawnienia do wniesienia nadzwyczaj-

nego środka zaskarżenia, które chciałby realizować już „za pośrednictwem prywatnego adwokata”.

Przy rozpoznaniu zażalenia Sąd Najwyższy miał na uwadze, że przepisy art. 118 § 1 i 2 k.p.k. nakładają na organ procesowy powinność dokonania oceny znaczenia czynności procesowej strony, niezależnie od tego, jak ona sama tę czynność oznaczyła. Dlatego też, po złożeniu przez skazanego pisma procesowego w dniu 4 lutego 2005 r., Sąd Apelacyjny powinien był rozważyć w pierwszej kolejności, czy istotnie stanowiło ono wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności określonej w art. 524 § 1 zd. 2 k.p.k. Decydującego znaczenia przy tej ocenie należało upatrywać w tym, że wniosek o doręczenie wyroku złożył już wcześniej obrońca Dawida I., i dokument ten otrzymał. Dzięki aktywności obrońcy z urzędu, który zachował swoje uprawnienia także po uprawomocnieniu się wyroku (art. 84 § 1 k.k.), czynności podjęte przez niego na korzyść skazanego wywołały skutki kształtujące jego sytuację procesową. Z dniem doręczenia wyroku obrońcy rozpoczął bieg termin 30 dni do wniesienia kasacji przez stronę (art. 524 § 1 zd. 1 k.p.k.). Po upływie części tego terminu (10 dni) skazany złożył pismo zawierające przytoczone wyżej żądanie.

W tych warunkach potraktowanie pisma skazanego jako wniosku o przywrócenie terminu określonego w art. 524 § 1 zd. 2 k.p.k. było nieadekwatne do istniejącej w czasie jego złożenia sytuacji procesowej. Upatrywany przez Sąd Apelacyjny cel czynności skazanego został już wcześniej osiągnięty. Po doręczeniu stronie wyroku sądu odwoławczego, postępowanie „okołokasacyjne” przeszło w swoje kolejne stadium. Biegł termin do złożenia kasacji. Nie zachodziła potrzeba przywrócenia terminu do czynności, która została skutecznie i w interesie procesowym skazanego dokonana przez obrońcę. Wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku sądu odwoławczego (gdyby nawet tak właśnie oznaczył go autor pisma), byłby bezprzedmiotowy na tym etapie postępowania.

Skierowanie pisma skazanego do rozpoznania jako wniosku o przywrócenie terminu nastąpiło zatem z uchybieniem przepisom art. 118 § 1 i 2 k.p.k., zaś oddalenie tego wniosku doprowadziło do sytuacji, w której uprawnienie skazanego do złożenia kasacji w terminie 30 dni od doręczenia wyroku nie było wykorzystywane, mimo możliwości jego zrealizowania.

Prawidłowe zidentyfikowanie przez Sąd Apelacyjny znaczenia prawnego pisma skazanego wymagało uwzględnienia całej jego treści w kontekście stanu procesowego sprawy w dniu jego złożenia. Należy w związku z tym zauważyć, że Dawid I. wyraził w swoim piśmie wolę zaskarżenia prawomocnego wyroku sądu odwoławczego, wskazując, że zapadł on bez ujawnienia dokumentów, które przekazał swemu obrońcy w celu przedłożenia temu sądowi na rozprawie. Twierdził, że mimo zapewnień obrońca tego nie uczynił. W przekonaniu skazanego wyrok sądu drugiej instancji zapadł z naruszeniem, a w każdym razie z ograniczeniem jego prawa do obrony, spowodowanym niewłaściwym wykonaniem obowiązków przez obrońcę z urzędu, co w rezultacie mogło mieć wpływ na treść prawomocnego rozstrzygnięcia.

Tak więc pismo skazanego w swej istocie zawiera wszystkie elementy skargi kasacyjnej (art. 523 § 1 i 526 § 1 k.p.k.), i takie znaczenie należało mu przydać od chwili wniesienia. Skierowane do skazanego oświadczenie obrońcy z urzędu, że nie stwierdził podstaw do wniesienia kasacji nie stanowiło przeszkody w uznaniu za kasację pisma skazanego złożonego w terminie określonym w art. 524 § 1 zd. 1 k.p.k., jeśli wyraził on w nim wolę zaskarżenia prawomocnego wyroku sądu odwoławczego i zarzucił wyrokowi rażące naruszenie prawa mogące mieć wpływ na jego treść. Kasacja taka, nie spełniająca warunku formalnego ustanowionego w art. 526 § 2 k.p.k. nie podlegała oczywiście przyjęciu, lecz samo jej wniesienie obowiązywało prezesa sądu odwoławczego (przewodniczącego wydziału, upoważnionego sędziego) do wezwania skazanego, w trybie art. 120 § 1 k.p.k., do

usunięcia tego braku przez sporządzenie i podpisanie kasacji przez adwokata. W określonym terminie kasację na korzyść skazanego mógłby sporządzić obrońca z wyboru (jego ustanowienie Dawid I. zapowiedział w zażaleniu), bądź obrońca z urzędu, jeśli ewentualny wniosek o jego wyznaczenie zostałby uwzględniony. Ponowne wyznaczenie obrońcy z urzędu nie mogłoby odnosić się do osoby poprzedniego obrońcy z urzędu, gdyż jego obowiązek ustawowy działania w tym charakterze ustał z chwilą wydania prawomocnego wyroku, a dalsze czynności dokonane w niniejszej sprawie zakończyły się definitywnie przez zakomunikowanie skazanemu, że nie stwierdził podstaw do wniesienia kasacji.

Wadliwa ocena znaczenia prawnego pisma Dawida I. z dnia 4 lutego 2005 r., przyjęta przez Sąd Apelacyjny z naruszeniem zasad wyrażonych w art. 118 § 1 i 2 k.p.k., doprowadziła do zablokowania możliwości usunięcia braku formalnego tamującego skuteczne zaskarżenie kasacją prawomocnego wyroku sądu odwoławczego.

Z tych wszystkich motywów Sąd Najwyższy uznał zażalenie za zasadne i uchylił zaskarżone postanowienie. W dalszym procedowaniu dotyczącym pisma Dawida I. z dnia 4 lutego 2005 r. Sąd Apelacyjny będzie związany zapatrywaniami prawnymi przedstawionymi wyżej (art. 442 § 3 k.p.k.).